

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

Nr. 3166/1938 Pres.

† NICOLAE

Din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop
al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Iubitului cler și popor har și milă și pace dela Dumnezeu
Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos.

...dupăcum Hristos a înviat
din morți prin slava Tatălui, așa
și noi întru înnoirea vieții să
umblăm. Romani 6, 4.

Iubiții mei fii sufletești,

Cu inimile scâldate 'n negrăită bucurie dăm laudă și mulțumită bunului Părinte ceresc, că ne-a învrednicit să ajungem iarăși în pace slăvitul praznic al Învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

De peste nouăsprezece veacuri prăznesc creștinii această mare și luminată zi - și totuși nu se satură de mângăierile ei, de dulceața ei, de bucuria ei. De peste nouăsprezece veacuri o proslăvesc în cântarea de biruință: *Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mor-mânturi viață dăruindu-le!* - și iată, nici un creștin nu cârtește 'mpotriva vechimii acestei sfinte cântări. Au cântat-o într'un glas și 'ntr'o simțire părintii noștri, o cântăm noi și-o vor cânta cu aceeași neîmpuținată evlavie și 'nsuflețire urmașii noștri.

Nici nu este de mirare, că creștinii nu încetează prăznuirea luminatei Învieri.

Văzut-ați vr'un bolnav care să nu se bucure făcându-se sănătos? Văzut-ați vr'un rob care să nu se bucure când și-a dobândit slobozenia? Văzut-ați vr'un rătăcit care să nu se bucure când a izbutit să găsească drumul cel adevărat? Văzut-ați vr'un primejduit de valuri infuriate care să nu se bucure când a scăpat la liman? Văzut-ați vr'un osândit care să nu se bucure când a dobândit iertare? Eu sunt incredințat, iubiții mei, că nimeni n'a văzut asemenea oameni. Și dacă firesc lucru este să se bucure omul scăpat din năcazuri mai mici, cu atât mai firesc lucru este să ne veselim noi, ceice prin patima și moartea și Învierea Domnului nostru Iisus Hristos am scăpat de cea mai grea osândă întru care ne-a prăbușit păcatul: de moarte.

De bună seamă, bucuria sfintelor Paști a dăruit-o Domnul pentru toți fiii pământului. Fiindcă Domnul pe toți i-a iubit deopotrivă, ca și Tatăl cel din ceruri care lasă să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi și trimite ploaia binefăcătoare peste holdele oamenilor buni și peste holdele celor păcătoși deopotrivă. De simțit însă nu simt această bucurie sfântă decât creștinii cari prin post și rugăciune și-au înfrânat pornirile rele, cari și-au zdrelit genunchii trufiei la picioarele Crucii și cari au avut tăria de-a răstigni și îngropa pe „omul cel vechiu” cu Hristos, pentruca împreună cu Hristos să învieze întru *făptură nouă!*

Făpturi nouă! Iată ce trebuie să ne facem, iubiți credincioși, în fiecare zi, pentru a simți cu adevărat frumusețea și fericirea vieții creștinești care este și arvuna fericirii din viața

ce va să vină. *La înnoire* ne cheamă sfânta noastră Biserică în toată bună vremea. Dar ne cheamă mai ales în ziua luminatului praznic al Învierii Domnului, prin cuvintele sfântului Apostol Pavel: „*dupăcum Hristos a înviat din morți, așa și noi întru înnoirea vieții să umblăm.*” (Romani 6, 4.)

Omul cel vechiu este rob al oșebitilor idoli - *vrajbelor, sfezilor, zavistiilor, mâniilor, gâlceviilor, împerecherilor, eresurilor, pizmelor, uciderilor, bețiilor* (Galateni 5, 19-20) și tuturor întinăciunilor sufletești. Iar făptura nouă nu se nevoește decât *întru dragoste, întru pace, întru îndelungă răbdare, întru bunătate, întru facerea de bine, întru credință, întru blândețe și întru înfrânarea poftelor.* (Galateni 5, 21.) Trecut prin focul curățitor al morții cu Hristos, omul cel nou își păstrează sufletul curat pentru a-l închina lui Dumnezeu. Omul cel nou se izbăvește - prin Hristos - pe sine. Dar el izbăvește și pe semenii săi, în mijlocul cărora trăiește. Căci „*puțin aluat toată frământătura dospeste.*” (Galateni 5, 9.)

Pilda unui om credincios povățuește pe semenii spre credință; pilda unui om iubitor îndeamnă pe semenii spre iubire; pilda unui om jertfelnic cucerește pe semenii spre jertfelnicie; pilda unui creștin luminat îndreaptă și sufletele celorlalți creștini spre lumina Evangheliei Celuice a înviat din morți.

Flacăra credinței și-a tuturor virtuților creștinești trece dela suflet la suflet așa cum s'aprind lumânările una dela alta în noaptea sfântă de Paști. Și iată, cum - chiar fără a propovădui cu cuvântul - omul cel nou, prin pilda vieții sale ajunge să facă slujbă de apostol și să înoiască în Hristos viața fraților săi.

La această slujbă suntem chemați cu toții. Căci nu trăim despărțiți, ci *unii altora ne suntem mădular.* (Romani 12, 5.) Și precum rănindu-ne un mădular întreg trupul simte durerea, așa și trupul lui Hristos, care este Biserica se 'ndurerează de rana fiecărui mădular al său și caută să i-o lecuiască.

Iubiții mei fii sufletești,

Toate legăturile dintre oameni pot slăbi dela o vreme. Și legătura de rudenie, și cea de prietenie și cea a oșebitelor stări și chemări întru care viețuiesc oamenii. Unele legături le taie depărtarea, altele sunt slăbite prin împotrivirea intereselor, altele prin pizmă deșartă. Cea mai trainică legătură dintre noi este *Hristos și paharul* din care ne cuminecăm cu toții cu trupul și sângele Lui. Apropiati-vă, dragii mei cât mai des de acest pahar, pentru ca prin el să Vă curățiți sufletul, să Vă strângeți frăția în Hristos și împreunați fiind să puteți sta împotriva oricăror vrășmași. Apropiati-Vă de paharul Domnului. El înoiește, el mângăie, el întărește. El dă pace. *Gustați și vedeți că e bun Domnul.* E bun că a pățimit pentru noi; e bun că s'a răstignit pentru noi; e bun că a murit pentru noi; e bun că a înviat pentru noi, ca nici odată să nu mai moară, ci să rămână cu noi și în noi, întărindu-ne, mântuindu-ne.

Împreunându-ne cu El, ne împreunăm cu iubirea Lui fără de margini. Sălășluită în sufletul nostru, această iubire se va revărsa din el cu 'mbeșugare asupra fraților noștri, asupra Patriei noastre, asupra Regelui nostru. Și „*un suflet fiind, una*

cugetând" (Filipeni 2, 2) vom fi tari. Nu vom fi risipiți de vânturi, nici biruiți de neprietini. Ci-i vom birui noi, îndrăznind cu Hristos, care a biruit lumea.

Iată, iubii mei fii sufletești, un mănunchiu de învățături și povețe pe care le-am desprins din comoara duhovnicească a luminatului praznic al Învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și pe cari Vi le împărtășesc cu toată părinteasca mea dragoste, spre fericirea Voastră.

Dorind ca aceste sfinte sărbători să le petreceți cu toții în deplină sănătate și bucurie și să le ajungeți întru mulți fericiți ani, Vă trimít luminata solie a creștineștii noastre biruinți: „*Hristos a înviat!*”

Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea sfântului Duh să fie cu voi, cu toți.

Data în reședința noastră episcopescă din Cluj, la praznicul sfintelor Paști din anul Domnului 1938.

Al vostru, al tuturor de tot binele voitor

† NICOLAE
Episcop

O PILDĂ...

Era Vinerea Paștilor! De dimineață se svonise în cuprinsul satului de munte că un om a fost găsit ucis în pădure. Lumea alarmată și îngrozită comenta cu înfrigurare această nemaipomenită nelegiuire. Jandarmeria pornită spre cercetare a deslegat repede misterul și ucigașul a fost prins.

Dus la interogator, criminalul, un muncitor dela minele de cărbuni, și-a recunoscut fapta, fără șovăială.

— „Pentru ce l-ai ucis” —
întrebă șeful de post.

— „L'am văzut îmbrăcat mai bine și bănuiam că are bani. L'am pândit în dosul unui fag bătrân și după ce a trecut pe lângă mine l'am isbit cu ciocanul în moalele capului”.

— „Și ce-ai găsit la el?”

— „Un ban de argint și în buzunar, învălît într'o hârtie, o bucată de pâine și o bucată de carne friptă”.

— Numai atât?

— Atât!

— Și ce ai făcut cu ele?

— Banul l'am băut la cârciuma din deal, și pâinea am mâncat-o.

— Și carnea?

— Am aruncat-o unui câine de pe drum.

— Cum? Și n'ai mâncat-o?

— Nu. Mi-am adus aminte că e Vinerea Paștilor și nu se cade să se mănânce carne în ziua aceasta.

Povestea aceasta, întâmplată aevea în urmă cu treizeci de ani într'o pădure din Valea Jiului, a sguđuit și înfiorat toată regiunea. Poate n'ar avea rost de înregistrare chiar într'un articol de Paști, când toată făptura trebuie să salte de bucurie și să jubileze: „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul

ca să ne bucurăm și să ne veselim întrânsa.”

Dramatismul acestei întâmplări este însă atât de uluitor, încât tocmai prin el se verifică și potențează valoarea divină și semnificația covârșitoare a zilei învierii Domnului pentru sufletul omenesc.

Pentru că — durere — în general concepția mentalității multor oameni asupra însemnătății și a rostului de pregătire pentru învierea Domnului se aseamănă mult cu concepția rudimentară a criminalului de mai sus: Nu se cuvine să mănânce carne în zilele de post, dar alte păcate poți săvârși, pentru că aceste nu se cântăresc cu cumpăna materiei. Întâi este stomacul și tot ce trece prin stomac este păcat, sufletul cade pe al zecelea plan și acesta nu contează.

În continuare tot această mentalitate face ca în multe case ziua Învierii Domnului să se reducă numai la libațiuni fastuoase prea bogate în mâncări și băuturi și complect sărace și maștere pentru suflet.

Întâmplarea de mai sus este o dovadă grozavă cât de departe poate merge deformarea unui suflet omenesc și ce greșeli uriașe săvârșește o educație inconștientă și nepăsătoare, când este vorba de interpretarea adevărată a preceptelor Mântuitorului și de fortificarea conștiinței morale în fiecare suflet omenesc.

Este bine ca și în ziua Învierii Domnului, când veselie svăcnește pretutindeni în accente mai pronunțate ca în alte zile, să ne aducem aminte și de asemenea întâmplări ca cea de mai sus și potolindu-ne simțirile să ne ispitim adâncul sufletului, luând pildă dela însuși

Mântuitorul Iisus Hristos, care n'a viețuit pe pământ nici o clipă pentru sine și pentru trup, ci numai pentru suflet și pentru toată mulțimea oamenilor de pe pământ.

Dr. SEB. STANCA

„Ați omorât pe începătorul vieții, pe care însă Dumnezeu l-a înviat din morți și noi îi suntem martori”.

Fapte 3, 15,

„Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le”.

HRISTOS A ÎNVIAT

Acesta a fost salutul mirosoșilor, cari se întorceau dela mormântul deschis al Mântuitorului. El a rămas cea mai miraculoasă veste până în ziua de azi. N'a întrecut-o nici știrea celei mai mari biruințe în bătălii, nici clădirea celui mai ingenios sistem filosofic, nici cea mai îndrăsneată descoperire a tehnicei moderne. Mormântul, hărăzit de cărturarii mincinoși lui Iisus și învățăturilor Lui, a rămas deșertat cu toată truda puterilor pământene de a mai înmormânta odată adevărul, dreptatea și dragostea Lui.

Aceste trei puteri eșite deodată cu Iisus din sânul pământului cu elementară putere, cum iese pe toate răzoarele sămânța primăverii, fără să mai poată fi oprită, își fac loc în lume și croiesc o viață nouă. Din această cauză răspunde o lume întreagă plină de însuflețire: „adevărat că a înviat!”

Hristos a murit singur și părăsit, pentru tot neamul omenesc. De înviat a înviat o lume întreagă de sub apăsarea celor mai retrograde legi și datini, din cel mai greu întunec, din cea mai grea robie spirituală și materială. Numai cu ajutorul învățăturilor Lui și-a putut croi lumea acest drum al civilizației și culturii de azi, în lume. Unde ne-am găsi dacă nu învia Hristos? Unde ne-am găsi dacă și azi ar stăpâni tirănia și sclăvia? Lui singur este a i se mulțumi lumina, libertatea de gândire și simțire. „Eu sunt învierea și viața”, adevărat El care a fost în stare să și moară pentru înviere și viață. El care a

fost în stare să aducă pentru dragostea, adevărul și dreptatea Sa suprema jertfă pe cruce, El rămâne singurul far luminător și mântuitor.

Dacă Iisus ar fi refuzat să moară pentru idealurile creștinismului, sau, dacă ar fi murit fără să învie, moarte ar fi rămas și străduințele sale de a îndrepta lumea. Învățătura sa ar fi aruncat sămânța adevărului, ar fi încolțit poate, dar n'ar fi trăit. Inviind, n'a mai putut fi îngropată încă odată de discuțiile nesfârșite ale preinșilor înțelepți.

Hristos a dăruit tuturor neamurilor deopotrivă pace, bunăstare generală, liniște, cultură și civilizație. Pe unde calcă El neamurile ridică azile, spitale, școli și biserici, iar cătușele robiei cad rând pe rând. Unde urmele Lui se șterg, se dăruie de către omenirea rătăcită tot ce s'a clădit în numele lui Hristos: biserici, școli, muzee, obiecte de artă, făcând din omul, care era liber după Hristos, din nou robul altora, și mai cu seamă, robul tuturor fărădelegilor sale proprii.

Azi, comunismul caută să-L îngroape din nou, dar nu va reuși decât să-L reinvie cu mai multă putere. Nici lupta fratricidă din Spania, nici ororile și nedreptățile stăpânirii rusești nu vor fi în stare să convingă lumea că dragostea, adevărul și dreptatea lui Iisus vor putea fi înlocuite vr'odată, cu alte lozinci, culese din lumea materială.

Dr. VASILE SAVA

HRISTOS BIRUITORUL!

Zilele Învierii Domnului sunt zile de glorie, de lumină și de bucurie.

Răutatea jidovească a batjocorit pe Cel ce a părăsit majestatea dumnezeiască spre a lua chip de rob, pe Cel ce a vindecat bolnavii, pe Cel ce a înviat morții. Au judecat pe Cel ce va judeca toată lumea, au îmbrăcat cu haină de batjocură pe Cel ce se îmbracă cu norii cerului; au încununat cu spini pe Cel ce a încununat și a împodobit pământul cu frumuseți și cerul cu strălucitoare stele; au spânzurat pe lemn pe Cel ce a spânzurat pământul cu fru-

museți și cerul cu strălucitoare stele și au pus în mormânt pe Cel neîncăput, au străjuit pe Cel nestrăjuit.

Dar Iisus numai dela lume era ascuns. Ce se lucra în vremea aceea după ușa gropii celei purtătoare de viață? Aici se odihnea numai Preacuratul trup al Domnului, iar cu sufletul său cel dumnezeiesc El s'a pogorit într-adânc. (Rom. 10, 7), unde din veac se țineau sufletele pământenilor, cari pentru păcatul strămoșilor s'au lipsit de fericirea raiului.

Cu săltare de bucurie ne-spūsă l-au întâmpinat pe Dom-

nul Iisus cetele strămoșilor și ale prorocilor. Aici după zăvoarele cele întunecate ale iadului Mântuitorul vede pe Adam, plin de lacrimi; vede pe Avel cruntat în sânge, ca și cu o porfiră; vede pe Noe împodobit cu dreptatea; vede pe Sim și pe Iafet, împodobiți cu cinstirea tatălui lor; vede pe Avraam cel înconjurat de toate faptele cele bune... vede pe Moisi cel sfințit cu degetul lui Dumnezeu... se apropie de Samuil și acela strălucește cu ungera împăraților; merge la David și acela este îngropat cu psaltirea, Isaia cu bucurie arată capul său cel despărțit de dânsul cu ferestrăul; luminat strălucesc ochii lui Iezehiil de vedeniile cele grozave. Capul Botezătorului luminează cu tăierea; vede pe sf. femei, care cu nimica n'au rămas mai prejos decât bărbații. Vede pe maica, înconjurată parcă de niște ziduri de cei șapte fii, cari cu tărie se luptă cu muncitorul. Privește la toți prorocii și le propovăduiește: „Iată Eu!” (Sf. Efrem Sirul.)

Pogorându-se în iad, Mântuitorul a sfărmat puterea lui și legăturile cele veșnice și a deschis pentru cei credincioși ușile raiului, care au fost închise cu păcatele strămoșilor.

Au trecut două zile dela moartea Domnului Iisus pe cruce. Și iată că dimineața, când toată

făptura se odihnea, Dumnezeu-Omul a înviat din mormântul cel pecetluit și păzit de strajă.

Prin înviere Mântuitorul a învins puterea diavolului și a morții: „Unde-ți este, moarte boldul? Unde-ți este, iadule, biruința?” Sunteți înfrânți de Dumnezeu puterilor și al slavei. „Deschideți porțile voastre, ca să între Impăratul slavei”.

Sfânta Biserică ne îndeamnă să ne bucurăm. Dacă Mântuitorul se arată în toată dumnezeirea sa, înfrângând moartea și pe diavolul, orbind prin lumina învierii pe ostașii cei viteji, se cade să ne bucurăm.

Natura întregă se bucură de învierea lui Hristos. Natura cea amorțită se trezește la o viață nouă. Omenirea amorțită în păcate se deșteaptă la viață nouă. Primăvara îl întâmpină pe Iisus cu lumină, cu căldură și cu tot felul de flori care-și deschid petalele spre a primi roua cerului și căldura soarelui. Să-L întâmpinăm și noi cu sufletele curate ca și florile de primăvară și să-i zicem:

*In ziua Sfintei Invieri
Supune gându-mi umilinții
O! lângă Crucea'n străluciri
Pe munte, 'n culmea biruinții!*

*Ca veșnic să răsune versul sfânt
Al Invierii, 'n cer și pe pământ:
„Hristos din morți a înviat!” —
— „A înviat Hristos adevărat!”*

Prof. A. BUZDUG

GÂNDURI DE PAȘTI

Glas de clopote anunță lumii întregi vestea cea mare a Invierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Toată lumea creștină ascultă cu evlavie și cu bucurie cântările și slujba divină din sfânta noapte a învierii. E doar cel mai mare și mai însemnat eveniment petrecut în istoria omenirii, a învierii Aceluia care murind ca un erou, a binecuvântat pe cei ce-L blestemau, cerând iertare Tatălui pentru cei ce-L răstigneau.

De câte ori aud troparul: „Astăzi mântuirea a toată lumea s'a făcut, să cântăm Celui ce a înviat din mormânt, că stricând moartea cu moarte ne-a dăruit nouă biruință și mare milă”, îmi reamintesc cu groază, scena petrecută acum aproape două mii de ani, când „mielul” cel prea blând și sfânt, s'a jertfit pentru păcatele noastre. Mult urgisitul Nazarinean fusese crucificat între doi tâlhari. Ura dușmanilor săi se potolise. Acela care predicase prea multă dragoste și pace între oameni, se săvârșise.

Blândul Iisus, vărsându-și sângele iertării pe crucea tâlharilor, devenit simbol sfânt,

prin moartea Lui cea nevinovată, prin jertfa sângelui său, o pildă a dat neamurilor și lumii întregi.

Prin ce se făcuse vinovat Hristos, ce mare greșală comisesse El, că a fost făcut părtaș de o moarte atât de chinuitoare și crudă: răstignirea?

După judecata fiilor lui Izrail, se făcuse vinovat de marea crimă, că a căutat să ridice omenirea din starea ei de înjosire și de degradare în care se abătuse, documentând semenilor săi, că fericirea constă în curățenia și liniștea sufletelor chinuite de atâtea patimi.

Trădat, înșelat, chinuit, batjocorit și umilit, Hristos Domnul a murit, rostind nepieritoare cuvinte: „iubiți-vă unii pe alții.”

Biserica creștină, divina Lui instituție pământească și fidelă păstrătoare a învățurii Lui, își face și azi pe deplin datoria ei cea sfântă, reamintindu-ne nouă tuturor, acele sublime cuvinte.

Azi toate popoarele au uitat că sunt fiii unui și aceluiasi Tată, pornind între ei iarăși freamătul urii și al geloziei.

Azi în toate părțile nu se aude altceva decât zângănitul

armelor strânse cu multă grijă pentru ceasul cel mare.

Dela o vreme încoace, iar se ridică nori întunecoși, prevestitori de noi tulburări, pe cerul senin al buneii înțelegeri. Ura clocotește iarăși în cele patru puncte cardinale ale lumii.

Pe bătrânul nostru continent, în Spania creștină, lumea trăiește zile de groază, iar nu de mult, fiii Domnului, cu fața galbenă, au pornit și ei cu armele unii în contra altora.

Dacă ne întrebăm: oare cine i-a ațâțat atât pe frații noștri creștini din Spania, cât și pe japonezi și chinezi, îndemnându-i să-și lase ocupațiunile lor pașnice, luptându-se într'olaltă, putem răspunde cu inima împăcată: aceia cari au comis crima de pe Golgota, aceia cari au aprins casa vecinului nostru dela Nistru, aceia caută să aprindă azi iarăși poftele sălbatice din fiecare din noi, dând foc universului.

Fiii lui Izrail, cari au deslănțuit și marele măcel al neamurilor, sunt călăii cari vor să-L răstignească a doua oară pe Domnul.

Dar ne-am trezit din amorțeală, știind să facem zid de apărare în jurul sfintei noastre

Biserici și a țării noastre iubite, făcându-ne vrednici de jertfele părinților și strămoșilor noștri.

Măcar acum, gândindu-ne la suferințele Mântuitorului, muștrându-ne unii pe alții să ne ferim a cădea în rătăcirii, ridicându-ne unii în contra altora. Sfânta Lui înviere, cade-se să ne dea noi nădejdi pentru o viață liniștită și fericită.

Să iertăm toate unul altuia pentru sfânta Înviere a Domnului, rostind cu toții: „Veniți să cădem toți în casa Domnului, laudă de mântuire cântând, glas să înălțăm și să grăim: „Cela ce pe lemn Te-ai răstignit și din morți ai înviat, curățește păcatele noastre și ne mântuiește pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.”

Să ne plecăm genunchii cu smerenie în fața Aceluia care S'a născut într'o noapte sfântă în ieslea vitelor din Vifleem, și care a înviat din mormântul cel de piatră al lumii, înviind o lume întregă din trufia cărturarilor, din neștiința lor, din groapa lor, și umplându-ne de pace și dragoste să cântăm cu toții: „Crucii Tale ne închinăm Hristoase și sfânta învierea Ta o cântăm și o mărim.”

G. G. STĂNESCU

Veniți cu Hristos Domnul.

Veniți, frați Români, să întâmpinăm pe Domnul Hristos, care copleșit de sentimentul misiunii împlinite și cuprins de presimțiri chinuitoare, vine să-și facă intrarea triumfală în Ierusalimul cel falnic și răsvrătit.

Veniți, să-I așternem pe cărarea venirei sale, covorul bucuriei noastre, Să ne atașăm și noi la convoiul mulțimei, care-L așteaptă și-L dorește. Să luăm în mâinile noastre stâlpi și flori rupte din grădinile noastre, întemeiate de El.

Veniți să-L întâmpinăm cu urările cerești, cântându-I cu glas de foc: Osana, bine ești cuvântat, cel ce vii în numele Domnului!

Să grijim să nu fie cugetul nostru ispitit de ura neînțeleasă și de invidia satanică a lui Iuda-vânzătorul, care singur în lumea convoiului triumfal dela porțile Ierusalimului, nu se bucură, ci este cuprins de mânie, că sute și mii de glasuri strigă osanale Domnului și Impăratului, iar pe el, cel înegrit de invidie, nimeni nu-l bagă în seamă.

Veniți să însoțim pe Domnul Hristos în foisorul Cinei celei de Taină și după mărturisirea întunecatelor noastre greșale să-L rugăm să se milostivească a ne întinde și nouă nevrednicilor o fărâma din pâinea Trupului Său, cari flămâzim după

împărăția Lui, și o mică părțică de picătură din vinul Sângelui Său, cari însetăm după adevărurile mântuitoare cerești către care ne chiamă neîncetat.

Veniți, să mergem cu El în grădina Ghetsimanilor să veghem și să ne rugăm neîncetat și neadormiți, pentru alungarea vrăjmașilor, cari-L pândesc să-L prinză și să-L piarză, pe El și prin El sfânta Lui Biserică și turma Lui cuvântătoare, care noi suntem, oamenii cei păcătoși, cei nevrednici.

Veniți să ingenunchiem și noi lângă El și să asudăm sudori de sânge strigând, cu ochii înălțați către ceruri: Doamne, părinte ceresc, dacă este cu putință, fă să treacă dela noi paharul amărăciunilor, cari ne fac să suferim din cauza poftelor noastre neîndestulate. S'alungăm pe Iuda poftelor noastre, care vinde pe Hristosul nostru mântuitor, pe un preț de nimic, al plăcerilor fugare și aducătoare de pierzanie și fără putința de a mai fi reparate vreodată nici acum, nici în veșnicie.

Să dorim, de o mie de ori, mai bine moarte, decât să-I dăm sărutare de vânzare cu Iuda, dând semn dușmanilor Lui milenari, prin faptele noastre necreștinești, să-L prindă pe El, să-L lege în frânghii, în lanțuri, să-L palmuiască, să-l scuipe,

să-L hulească, să-L judece, să-L asemene pe El cu cei osândiți și în închisori întemnițați.

Veniți, Hristos Domnul, astăzi, urcă din nou Calvarul. Din nou este împovărat cu Crucea păcatelor grele ale lumii înrăutățite până la gradul de nebunie păgână. El este lovit, însângerat, zdrobit de bătăi, în lumea pe care a venit s'o mântuiască.

Crucea Lui este așa de grea, încât urcând Golgota suferințelor noastre, cade în brânci. Veniți cu Simion Chirineanul, să alergăm nezăboviți să-i ușurăm Crucea, să-i așezăm greul ei împovărat pe forța umerilor noștri odihniți, și vom simți cu sfântul Simion ducătorul sfintei Sale Cruci că, greutatea povărilor ei se micșorează în măsura în care îmbrățișăm mai mult din lemnul Sfintei Cruci.

Veniți, pe drumul urcușurilor Golgotei, să-i cădem la picioare, din milă și din dragostea compătimirii să-I întindem năframa-basmaua sufletului nostru, să-și șteargă sudorile chinuitoare, și sângele ce se scurge pe fața Sa de sub cununa spinilor de rug implântați până la os pe fruntea și capul Său nevinovat, ca un Mielușel al lui Dumnezeu, care a venit să ridice păcatele lumii. Și chipul Său să se imprime pe sufletele noastre ca pe marama sfintei Veronice.

Veniți, să ne punem de bunăvoie, fără șovăire, pe Crucea răstignirii Sale, să ne pironim, cu din fier făcute cuie, toate păcatele trecutului, toate greșalele neascultării și neastâmpărului nostru, care-I cauzează atâta durere, încât pentru noi El strigă către ceruri:

„Doamne iartă-le lor că nu știu ce fac.“

Veniți să strigăm cu tâlhăru-l, cu ochii scăldați în lacrimile părerilor de rău: Doamne pomenește-ne când vei veni în împărăția Ta.

Veniți, să murim cu El, pentru păcate, pentru fapte deșarte, pentru desfrânare, pentru satana.

Veniți, să ne îngropăm cu El, lăsând pecetluite sub lespe-dea grea de peatră a mormântului său toate greșelile, toate fărâdelegile, toate ticdoasele noastre patimi, pentru care El s'a milostivit de noi să se coboare din cer, să îmbrace haina trupului nostru omenesc, să sufere răstignire și moarte, dorind cu dorință mare să ne mântuiască.

Veniți, să înviem și noi cu învierea cea mult slăvită a Lui, prin care să-L rugăm să învieze în noi Românul-Creștin, credincios, izbăvit, smerit, harnic, cinstit, devotat, ascultător, curat și sănătos, vrednic de jertfa suferințelor Lui, și vrednic de împărăția Lui și de aci de pe pământ și cea dincolo de marginile nezărite ale Cerului, unde s'a înălțat, unde tronează, conduce destinul nostru și judecă cu milostivire.

Veniți, Crucei sale să ne închinăm și sfântă Învierea Sa să preaslăvim.

Dr. E. NICOARĂ

„Pentru aceea și Isus, ca să sfințească poporul cu sângele său, a pățimit afară din poartă. Deci, dar, să ieșim la El, afară din tabără, luând asupra noastră ocara Lui. Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutam pe ceea ce va să fie“.

Evrei, 13, 12-14.

ZIUA DOMNULUI

Fericirea oamenilor depinde de felul cum știu cinsti sărbătorile.

È foarte folositoare munca din zilele de lucru; Dumnezeu ne-a poruncit să lucrăm șase zile din săptămână spre a ne agonisi cele trebuincioase. Totuși progresul omenirii și fericirea ei depinde numai într-o foarte mică măsură de ceea ce se lucrează în zilele de lucru; progresul și fericirea ei îl constituie așgoniseala din zilele de sărbătoare.

Trupul și agoniseala zilelor de lucru sunt menite morții și pieirii; viu și vecinic e numai sufletul. Iar sărbătorile sunt destinate drept timp pentru dobândirea celor de trebuință sufletului. Conștiința unui Dumnezeu vecinic și personal, conștiința nemuririi și cultul religios îl disting pe om de celelalte făpturi. Iar sărbătorile constituie o parte integrantă a cultului. Fără sărbători, am fi și noi ca animalele, care au și ele momente de destindere, de odihnă, dar nu au momente de avânt spre cer.

Așadar sărbătorile nu sunt zile de odihnă, ci de lucru stăruitor în viața Domnului. Nu sunt destinate trândăvelii, ori goanei după plăcerile și desfătărilor trupului, ci sunt destinate reculegerii, desbrăcării deșertăciunilor lumești, renașterii în cuget nou, în viață nouă, în voință nouă.

În așa de mare măsură sărbătorile constituie o trebuință sufletească a oamenilor, că ele nu lipsesc din viața nici unui grup de oameni constituit în societate. Ele sunt expresia, expoziția comorilor sufletești ale oamenilor. Educația singuraticilor oameni în gândirea și atitudinea comună se face mai ales în zilele de sărbătoare.

Dintre sărbătorile Vechiului Testament ceștinii am preluat numai o

bligăția de-a sărbători ziua a șaptea. O sărbătorim în cea dintâi zi a săptămânii evreești, adică *Dumineca*. În felul acesta ea ne reamintește nu numai crearea lumii de către Dumnezeu, ci și cea de a doua crearea a ei prin minunea *Învierii*. Căci prin Înviere un nou cer, un nou pământ și o nouă omenire s'a înfăptuit.

Dumineca e deci ziua Domnului. È ziua educației creștine. În această zi fiecare creștin e obligat să întreprună ocupația lui obicinuită. Nu fiindcă munca cinstită și folositoare ar putea constitui un păcat, ci fiindcă între toate ocupațiile cea mai nobilă e grija *mântuirii* sufletului. Muncind mereu, fără nici o întrerupere, în sufletul omului ușor s'ar putea instăpâni credința, că soarta lui e legată exclusiv de pământul acesta și nu are altă menire decât aceea de-a aduna într'una bunurile lumii acesteia.

Orî, prin sărbătoarea Duminecii suntem aduși la mântuitoarea realitate: al Domnului este pământul și lumea și toate câte se cuprind într'ansa. Iar noi, oamenii, nu avem aici cetate stătătoare, ci pe cea viitoare o căutam. Al Domnului este pământul. Nouă ne este dat numai spre vremelnică chiverniseală spre a ne dovedi vrednicia și destoinicia. Ale Domnului sunt toate, al Domnului suntem și noi și munca noastră. De aceea, în zi de Duminecă vom abandona grija cea lumească.

È doar ziua Domnului. Și în această zi sufletul nostru trebuie să se umple de credință, dragoste și nădejde în Dumnezeu. În ziua aceasta trebuie să se formeze în noi conștiința, că adăpostul nostru nu sunt cetățile zidite de mâini omenești, ci purtarea de grije a lui Dumnezeu; puterea noastră nu rezidă în înțelepciunea

FOILETON

MIRENII și drepturile lor în Biserică.

de I. MATEIU

Mitropolitul Teodosie al Țării românești ne spune în actul de sfințire dela 1680 a lui Iosif Budai, că alegerea acestuia s'a făcut de Craiul Ardealului cu tot sfatul țării și cu voia protopopilor și a creștinilor pravoslavnici.¹⁾ Scriitorul ie-zuit Hevenesi, vorbind de alegerea contimporanului Serafim ca Episcop în Maramurăș scrie textual: „hic episcopus est electus a plebe et sacerdotibus graecis.“²⁾

Intr'un act din 10 Iulie 1693 Mitropolitul Teofil afurisește pe sătenii din Tatrău (Bistrița) pentru că n'au participat la un sinod de preoți și mireni.³⁾

Dar nicăiri nu s'a afirmat mai deplin colaborarea mirenilor ca în Brașov și Țara Bârsei, unde nimic nu se mișcă în Biserică fără cuvântul lor hotărîtor.⁴⁾

¹⁾ cf. T. Cipariu, Acte și fragmente. Blaj, 1855, p. 258 și 254.

²⁾ Al. Cziplé, Documente privitoare la episcopia Maramurășului, București 1916, p. 44.

³⁾ cf. Hurmuzachi, Documente privitoare la istoria Românilor, București, vol. XV², p. 1455.

⁴⁾ Vezi Dr. St. Stînghe, Doc. priv. la trecutul Rom. din Schei-Brașov, 1903, 5 vol.

În veac. XVIII. când desbinarea religioasă lipsise pe ortodocși de Mitropolitul lor, laicii au avut un rol și mai reliefat în afacerile bisericești, datorită bărbăției și jertfelor imense la cari au consimțit într'o splendidă solidaritate pentru salvarea credinței ortodoxe.

Voiu aminti pe acel Pater Ianăș (Caloianes Pater) — originar din Sebeș-Alba — jude al Companiei grecești din Sibiu, socrul lui Dionisie Dindar secretarul lui Constantin Vodă Brâncoveanu, în legături de bună prietenie cu acesta și cu Șerban Vodă Cantacuzino.¹⁾ Negustor bogat și influent, el era în strânse legături și cu Biserica ortodoxă, unde cuvântul lui avea greutate. Când Mitropolitul Atanasie plecă la Viena în 1701, el rugă pe judele sibian să vie la Bălgrad spre a administra averea Mitr. În timpul absenței sale. Când însă află precis, că Mitropolitul săvârșește actul de tradare al Bisericii sale, îi trimite din Alba-Iulia o scrisoare cu data de 13 Martie 1701, care a rămas celebră prin energia ei ortodoxă.

Infierând apostazia lui Atanasie, el arată, între altele, cari sunt sentimentele poporului: „Las că mireanii nici unul nu pofteaște (sc. desbinarea) măcar de-i va țărăului Împăratul. Și apoi socoteaște, că mai mulți-s mireanii decât popii... Iar leage, au rea avem, au bună, nemica nu vom

¹⁾ N. Iorga, Scrisori și inscripții ardelene, București, 1906. I. p. VII, VIII și XXIX.

mișcă, nici avem a primi mai mult, până nu va fi cu voia și a tuturor mireanilor, nu numai a popilor.“¹⁾

Iată, afirmată aici, cu o conștiință clară ce surprinde astăzi importanța bisericească a mirenilor. Ea se vedește și mai limpede din acțiunea mare și îndrăzneată contra „uniunii catolice“, întreprinsă de nobilul român Gavril Nagyszegi. Acesta fusese în slujba Mitropoliei sub cei din urmă doi vlădici Teofil și Atanasie. Văzând că desbinarea religioasă este o manoperă viclană a Curții vieneze, pusă la cale prin exploatarea naivității clerului român, Nagyszegi se hotărî să deslănțuie o largă mișcare de apărare a credinței străbune.

Având autorizația Românilor ortodocși din Alba-Iulia, el înaintă guvernului un protest solemn, pe care l multiplică și l răspânda pretutindeni, chie-mând pe Românii din tot Ardealul la o mare adunare chiar în cetatea vechei Mitropolii.²⁾

Sesizând primejdia, autoritățile arestează pe Nagyszegi și-l aruncă în temnița militară din Sibiu, unde va sta 6 ani înlănțuit și maltrat în chip barbar. Totuși și de aici —, el izbuteste să mai trimită Guvernului alte 2 memorii în cari apără cu ardoare dreptul sfânt al Românilor la legea lor și

¹⁾ Al. Lapedatu, Pater Ianoș (în Prinos Sturza) București 1903, p. 303 și urm.

²⁾ cf. S. Dragomir, Istoria desrobirii religioase. Sibiu, 1920. I. p. 41 și urm.

minții, ci în forța morală a Legii divine; hrana noastră cea adevărată nu e pâinea, ci cuvântul lui Dumnezeu.

Ziua Domnului, Dumineca, e destinată ascultării cuvântului lui Dumnezeu. În această zi ocupația noastră va fi cercetarea bisericii, citirea scripturilor și a cărților educative. Toate sărbătorile creștine urmăresc acest scop educativ. În cele numite domnești, legate de evenimentele mai însemnate din viața Mântuitorului, ni se înfățișează istoria mântuirii și planul economiei divine; iar cele consacrate sfinților, prin înfățișarea vieții sfântului sărbătorit, subliniază fiecare câte o virtute creștină. Astfel fiecare sărbătoare poate adăoga ceva ființei noastre spirituale-morale.

Zilele de sărbătoare sunt menite să-i obișnuiească pe oameni să se lase călăuziți în viața aceasta de virtute, de legea lui Dumnezeu, nu de interesul material. Acesta e rostul interzicerii ocupațiilor obișnuite. Dar virtutea nu poate deveni obișnuință numai exercitându-se. Sărbătorile trebuie să fie prilej de exersarea virtuților. De aceea a zis Mântuitorul: „se cade a face bine Sămbăta.“

O râvnă rău înțeleasă, nu trebuie să schimbe caracterul de veselie a sărbătoritor în încordare intelectuală, impunând o obositoare atitudine puritană. Pentru oamenii credincioși o folosire mai bogată a bunătăților lumesti, nu înseamnă o destrăbălare, ci încrederea în Dumnezeu, dela care vin toate cele bune.

Ci vai de cel ce în zile de sărbători părăsind orice preocupare duhovnicească, zice cu bogatul din Evanghelie: „suflete, bea, mănâncă, veseleşte-te!“ Această atitudine de lăcomie și de desfrâu face să se îndeplinească prorocia lui Amos (c. 8, v. 10): „Voi preface serbările voastre în jale și toate cântările voastre în plângerii.“

Sărbătorile sunt zilele Domnului. Ori ce facem în aceste zile: de ne rugăm, de mâncăm, de lucrăm, de facem milostenie — să facem toate spre mărirea lui Dumnezeu și binele oamenilor.

Pr. ION GORON

„Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine stăpânul acestei lumi. Cu mine nu are nici un amestec.“

Ioan, 14, 30.

IUBIREA MÂNTUITOARE

Dintre toate sărbătorile noastre, cea mai mult dorită și cu unanimă nerăbdare așteptată, este sărbătoarea Învierii Domnului. De ea să reaga frumoasele nădejdi ale împăcării pământului și cerești deopotrivă. La baza ei zace iertarea cerească isvorită din infinita iubire părintească. Iar aici pe pământ, cea obișnuită iertare omenească, — pentru Înviere — își are de sigur tot acolo originea și rațiunea. De aceea, în ziua Învierii Domnului, sufletele se scutură de huma pământescă, iar inimile își accelerează ritmul și tresar de bucuria păcii. Să simte din svâ-

nirea lor la dangătul multimilor de clopote vestitoare, cu a căror sunet să îngână bătaia lor. Și mâini închiruite și pumni încleștați se deschid, apoi se întind deasupra vălului uitării răutăților zilnice. Se caută să se strângă conciliant și iertător în frățescul „Hristos a înviat!“

Este uimitoare această schimbare spontană a firii omenești. Orcât ai căuta să scormonești cauza acestei schimbări, care scoate toate din făgașul lor zilnic, ea nu poate fi întâlnită decât acolo, adânc ascunsă în afunzimele sufletului. Căci ea este nobila mlădiță a iubirii, plantată a-

colo din puternicul trunchiu a iubirii lui Hristos.

Această iubire, este însuși mântuirea noastră!

Mântuitorul însuși s'a coborât din pură și nemărginită iubire către trufașa omenire, în chipul și mijlocul ei pe pământ. S'a coborât din înălțimea ceresului tron, ca să nobiliteze omul, altoindu-i în suflet viața nouă a iubirii și mântuirii sale. Știa că rodul ei înbelșugat va putea achiziționa în fapte prețul de răscumpărare, pentru restabilirea păcii și buneii învoiri între frați, și va putea lega din nou firul de comunicare între ei și părinte.

În clocotul mâniei și urei El a adus porunca cea nouă a iubirii. Iar deodată cu porunca, a venit și iubirea, iubirea imensă, care a ridicat și mântuit lumea. În iubire a trăit, a învățat, în iubire a mângăiat și certat. În ea a ridicat, a vindecat, a murit și a înviat. Încălzit de focul ei sacru ne-a dat nouă trupul și sângele Său cel sfânt, pentru învio-

rarea ei și în sufletele noastre secătuite. Din belșugul ei și-a nutrit și întărit sufletul supus la grele încercări, în grădina Ghetsemani. Și fiorii s'au liniștit, iar sudorile sângelui s'au svântat. În ea rezidă blândețea și mila iertătoare care a vindecat urechea lui Malchus, și a iertat întreita lepădare a lui Petru. În avântul ei de concilianță, a trecut binevoitor toate umilințele, chinurile și torturile, ca să deschidă tâlharului depe cruce porțile cerului, rugându-se pentru iertarea și mântuirea omenirii. Prin ea a învins moartea, înviind a treia zi, ca să ne redea viața cea nouă a sufletului. Prin moartea Lui pe cruce pentru păcatele lumii, ne-a arătat cum să murim păcatului, ca de odată să înviem și să viețuim lui Dumnezeu. Viețuirea ideală a iubirii, a iubirii creștinești altruiste, prin pierderea vieții, și regăsirea ei întru Hristos Domnul nostru. Să împodobim mormântul păcatului cu floarea sufletului reinviat din iubire, așa cum: *Hristos a înviat!*

Pr. V. MATEIU

Ziua Învierii Domnului.

Istoria omenirii cunoaște două zile memorabile: ziua creierii lumii și ziua Învierii Domnului, cari prin însemnătatea lor, depășesc cadrul îngust al zilelor de rând și sunt mai strălucitoare decât cei doi luminători ai cerului. Merg paralel în scopul lor final: risipirea întunerecului și întronarea lumii lui Dumnezeu.

Zorile încântătoare ale fiecărei dimineți, reamintesc ziua întâi a creației divine; iar ziua Învierii ne desleagă de păcatul strămoșesc, ne deschide calea la ceruri și ne învederează „taina cea din veac ascunsă“ a economiei lui Dumnezeu pentru răscumpărarea popoarelor, făcându-ne astfel părtași bunătăților celor veșnice. Pentruce și cântarea ne învață:

„ziua învierii, popoarelor să ne luminăm.“

Fericit este poporul care s'a născut și petrece în lumina lui Hristos. Și mai fericit este poporul care crede în învierea Domnului.

Ziua învierii Domnului a sfărâmat lanțurile robiei, a descătușat porțile iadului, a zădărnicit acul morții și mormintele dreptilor s'au deschis, iar cei morți în Hristos au înviat. „Pentru că legea datu-s'a prin Moise, iar darul și adevărul au fost prin Iisus Hristos“ (Ioan cap. 1, 17).

Poporul român a avut bună parte din darul lui Hristos, prin multele binefaceri ale Cerului. Întregirea hotarelor și unitatea credinței Bisericii dreptmăritoare, nu se datoresc numai

holărirea nestrămutată de a refuza „uniunea“ făcută fără voia poporului. Și fiindcă această sciuziune s'a produs din slăbiciunea clerului, Nagyszegi cere ca Românilor ortodocși să li se dea alt Vlădică însă nu din rândul preoților, ci al mirenilor.¹⁾ Avem aici a doua dovadă despre rolul mirenilor într'un moment tragic al Bisericii românești. Fără lupta lor eroică noi am fi pierdut marea bătălie a credinței din veac. XVIII.

Vestitul călugăr Sofronie din Cioara, înflăcăratul combatant al „unației“ care prin revoluția lui formidabilă ajunsese stăpân al Ardealului, ține în 1760 două soboare generale în Zlatna și Alba-Julia, la cari iau parte, alături de preoți, și mireni în proporție covârșitoare.²⁾

Iar când Curtea vieneză fu silită să le trimită ortodocșilor iarăși Episcopi, fie chiar sârbi, aceștia se adaptează practicei ardeleni, făcând alegerile bisericesti cu participarea mirenilor și ținând soboare anuale, în cari laicii reprezentau chiar două treimi a membrilor, cum s'a întâmplat la cel din Sibiu ținut în ziua de 12 Aprilie 1762 de către Episcopul Dionisie Novacovici.³⁾

Îndată ce cărmuirea politică a restabilit dreptul de alegere a Episcopilor la începutul veac. XIX,

¹⁾ *idem*, ibidem p. 12 documentele.

²⁾ cf. S. Dragomir, Istoria derobirii religioase. II. p. 177 și 193.

³⁾ cf. Dr. H. Pușcariu, Doc. pentru limbă și istorie. Sibiu, 1897. II. p. 279.

însă cu excluderea mirenilor, aceștia s'au pus în mișcare, și n'au cedat decât în clipa când au fost restituiți în drepturile lor prin ivirea Mitropolitului Șaguna.

Este util să relevăm, cu titlu documentar, petiția Românilor ardeleni adresată Împăratului în 1846. Fiind scaunul episcopesc vacant, prin moartea lui Vasile Moga, mireni socot prilejul binevenit de a cere Curții să restituie vechiul lor drept de a participa, alături de Cler, la alegerea Episcopului. Motivele lor sunt următoarele: și ei plătesc biruri bisericesti; episcopul este arhipăstor în măsură mai mare pentru mireni, decât pentru preoți; în Banat Mitropolitul sârbesc se alege și cu votul mirenilor. În consecință cer, să fie admiși în sinodul electoral câte unul sau doi deputați mireni din fiecare protopopiat.¹⁾ Cine nu vede în aceste rânduri convingerea sigură, ce-o aveau laicii despre rostul lor în viața Bisericii, care nu se putea desfășura normal lăsată numai în seama Clerului.

V.

Marea operă de organizare bisericască a Mitropolitului Andrei Șaguna ne este binecunoscută, căci trăim sub auspiciile ei de peste 70 de ani. Conceput în spiritul creștinismului clasic și al tradițiilor românești, Statutul organic a prins în

¹⁾ T. V. Păcățian, Cartea de aur. Sibiu 1904. I. pag. 168.

forme moderne, elementele constitutive ale Bisericii, cler și popor, realizând o sinteză fericită a colaborării lor înțelegătoare pentru scopurile sfinte și religioase ale neamului nostru.

Valoarea incontestabilă a acestei organizațiuni, care a găsit formulele magice pentru transformarea Bisericii într'un organism viu, sănătos și creator, poate fi dovedită cu o serie de fapte concludente. În ciuda criticilor violente și nedrepte, articulate pe vremuri dintr'o nestăpânită adversitate contra ortodoxismului și românismului, Statutul organic ardelean s'a impus definitiv în conștiința națională, prin marile realizări bisericesti la cari a dat naștere în curs de o jumătate veac.

Dar în același timp putem spune, că el a creiat de-adeptul epocă în viața ortodoxiei ecumenice, deoarece numeroase Biserici particulare au adoptat principii și instituțiuni similare cu cele cuprinse în Statutul organic. Astfel marea Biserică rusă hotărăște încă dela 1906 introducerea laicilor în corporațiunile ei,¹⁾ iar la 1917 deodată cu restabilirea patriarhatului, ea își însușește aproape în întregime organizația șaguniană.²⁾ Sârbiî imprumutaseră și ei Statutul ardelean, îndată după sancționarea lui, iar nu Șaguna dela dânsii, cum pretind unii din îndrăzneții ignoranți ai zilelor noastre.³⁾

¹⁾ Dr. R. Kazimirovici, Situația actuală de drept bisericesc a Bisericii ort. Arad, 1927. p. 26.

²⁾ cf. Al. Lapedatu, Expunerea de motive a legii de unificare bisericască. București, 1925.

³⁾ cf. R. Radici, Die Verfassung der ort. Kath. Kirche bei den Serben. Vârșet, 1877. I. p. 99 nota. (Va urma)

sângelui mucenicilor și al eroilor, ci mai mult *darului* lui Dumnezeu de-a lungul veacurilor. Pentru aceea s'au ridicat atâtea jertfelnice și sfinte altare pentru pomenirea numelui Domnului. În aceste sfinte locașuri se întâlnesc sufletele credincioșilor și primesc hrană pentru potolirea foamei sufletești, precum spune prorocul Amos (8, 11): „vin zile în care voi trimite foamete pe pământ, nu foamete de pâine și nu sete de apă, ci de auzit cuvintele Domnului.“

O, sfântă zi a învierii Domnului, depărtează de noi toată negura înșelăciunii și cruda răutate, care desbină inimile oamenilor și fă Doamne, să sălășluiască în cugetele noastre dragostea și bucuria învierii Tale, care încălzește sufletul și îmblânzește inima tuturor celor ce se apropie întru smerenie de Tine. Pr. V. ȘEULEANU

SIHASTRU

*Îmbătrânit ca vremea,
Mi-e cântul de dureri;
Urc povârniș de iarnă
Și calc pe primăveri.
Povara grea de gânduri
Spre groapă 'ncet mă duce...
Iar sus — pe vârf de munte,
M'așteapt'un schit și-o cruce.
Prin locuri fără viață,
Pe drumuri neumbrate
Trăiesc, bătrân ca vremea,
Cu „Cartea Vieții“ 'n spate.
— Departe stau de lume;
Sub cer senin, albastru,
Mă rog și plâng și sufăr
Și cânt ca un „Sihastu.“
Am omorât în mine
Pe omul din păcat —
Și 'ntreaga mea viață
Lui Dumnezeu i-am dat
Și-acum aștept Cuvântul
Din bolțile divine
Ce-l va trimite Domnul
Ca să mă ia la Sine.*

ION G. MATEIU

RELIGIA ȘI MEDICINA

— Conferința prof. univ. Emil Țeposu —

În ziua de 3 Aprilie a. c., dl prof. Dr. E. Țeposu dela Facultatea de medicină a ținut în sala V. Pârvan — sub egida F.O.R.-ului și a Societății femeilor ortodoxe — o prea frumoasă conferință. Iată-o în rezumat:

A încerca o sinteză a raporturilor strânse dintre religie și medicină, folosind perspectivele largi ale istoriei, însemnează a cerceta înșasi natura manifestărilor sufletești, din care își trag origina, a cunoaște evoluția lor în cursul mileniilor scurse, precum și serviciile incomparabile aduse progresului moral și material al umanității, în realizarea acelei constante aspirații de „mai bine“ în viitor.

Spiritul uman în diversele perioade ale evoluției sale — cum spune *Claude Bernard* — a trecut succesiv prin sentiment, rațiune și experiență.

Medicina la fel și e imposibil de-a o separa, în dezvoltarea ei, de celelalte științe naturale, a traversat în lungul șir al evoluției sale, aceste trei perioade de natură: religioasă, filozofică și științifică, corespunzătoare celor trei etape parcurse de spiritul uman.

Religia și medicina își au deci rădăcini comune. La începuturile lor formau o singură disciplină, servită de aceiași slujitori și urmărind același scop: cercetarea adevărului cu privire la lumea din care facem parte.

Dorința binelui și a adevărului, cari sunt la baza acestor discipline, însuflețesc actul de credință și de cercetare științifică, impresionează sensibilitatea noastră, întocmai ca o faptă bună și creiază o datorie: aceea de-a căuta soluția ei (*Charlety*).

Însă puterea noastră de-a cunoaște și mijloacele noastre de investigație sunt limitate, după cum limitată este și existența noastră.

Religia, ideea superioară care a frământat spiritul omenesc din cele mai străvechi timpuri, această forță sublimă ce țâșnește din adâncurile unei convingeri, această credință într-o realitate transcendentă: Dumnezeu,

ființa infinită, spiritul divin, etc., realitate care înfrânge evidența, legile și fenomenele lumii noastre, ajunge la cunoașterea adevărului prin: intuiție și revelație.

Știința, care înglobează azi și medicina, în ajungerea aceluiași scop, utilizează funcțiunile esențiale ale rațiunii: observarea, ipoteza și experiența, cu ajutorul cărora caută să cunoască legile care guvernează cauzele și efectele fenomenelor naturii.

Deci precum în lumea externă, senzația, instrumentele simțurilor, formează mijloacele principale de investigație, în domeniul religiei, actul fundamental al cunoașterii, e credința.

Făcând abstracție de timpurile preistorice, prima etapă a medicinei cea din antichitatea orientală (Hinduși, Chaldeenii, Egipteni, Greci și Romani, etc.), a fost esențial religioasă, mistică.

Sănătatea fiind starea normală a omului, n'a trezit curiozitatea de-a fi explicată. Boala însă l-a făcut pe omul primitiv, răsărit în mijlocul unei naturi, pe care nu o cunoștea și nu o înțelegea, să încerce a descoperi sensul suferinții, pe care o atribuia unei puteri supranaturale. Zeii trimeau boala și singur zeii aveau puterea s'o ridice.

De aceea dela început, fenomenele boalei sunt strâns legate de sentimentul religios, de acest raport mistic dintre om și divinitate, și întreaga medicină nu era decât o trăire religioasă, reacții psihice și manifestări exterioare ale omului, față de încercarea trimisă de zei.

În aceste centre de civilizație primitivă, erau zei și zeițe ale medicinei, cu templele lor, centre de pelerinaj, unde se exercita prin diferite culturi, rituri și magie, medicina religioasă. Slujitorii ei, medicii sacerdoți: preoții, stăpânii demonilor, confidenții și tălmăcitorii viselor, cari erau orientați asupra mersului misterios al astrilor, exercitau deci arta medicală ca un mister religios și transmiteau în mare

taină, celor inițiați, secretul artei, puterea vindecătoare.

Cu *Hippocrate* (460—370 a. Hr.) acest mare geniu al Greciei antice, medicina devine și filozofică, rațiunea se atașează credinței. La baza învățăturilor sale figurează îndeosebi observația directă, boalele erau studiate în raportul lor cu realitatea și deasemenea tratamentul era supus unei riguroase cercetări.

El e un reformator curajos și primul care divulgă elevilor și marelui public secretele vindecătoare, păstrate cu sfințenie de preoții sacerdoți în templele lor. Dela el ne-a rămas formula celebră: „*medicina este un sacerdoțiu umanitar*“, care sintetizează legătura indisolubilă dintre religie și arta medicală.

Cu declinul Athenei (323 a. Chr.) și trecerii cercetării medicale asupra școlii din Alexandria, medicina păstrează raporturile sale strânse cu religia. „*Iubirea științei este inseparabilă de iubirea umanității*“, după cum spune Pytagora.

După moartea Cleopatrei (30 a. Chr.), Egiptul trece definitiv sub dominația Romei și gândirea medicală, în sensul doctrinei lui Hippocrate, e transpusă în lumea romană.

Epoca lui *Galen*, din a 2 a jumătate a sec. I. d. Chr., reprezintă punctul culminant al medicinei romane, coincide cu apogeul puterii imperiale și cu introducerea creștinismului în întreg imperiul.

Noua doctrină religioasă: creștinismul, dă sufletului un conținut moral de-o adâncă sensibilitate și aduce gândirii medicale florile superbe și incomparabile ale civilizației creștine: *iubirea* deaproapelui și *caritatea*, dragostea pentru omul suferind.

Evul mediu creștin, moștenitor al lumii greco-romane, păstrează în mânăstiri și școli monahale tradiția medicinei hippocratice, punându-o sub ocrotirea puterii ecleziastice.

Călugării erau singurii capabili de-a citi textele vechi și de-a consemna în scris criticele și observațiile lor, sforțându-se ca în umbra zidurilor mânăstirilor, să întrețină lumina și tradiția gândirii medicale.

Din această epocă avem organizarea asistenței publice, prin creșterea de spitale mânăstirești, în spirit creștin și cu mijloace clericale.

Tradiția creștină în ideologia revistei Gândirea

În luna Mai 1921 apare la Cluj o revistă modestă, „*Gândirea*“, redactată de d-nii Cezar Petrescu și I. Cucu. Revista pășește pe urmele „*Lucaefărului*“ și a „*Semănătorului*“. După războiul mondial, în spiritualitatea românească se ivesc numeroase ideologii antireligioase. „*Gândirea*“ apare ca o reacțiune împotriva acestora, ca o afirmare ideologică a ortodoxismului creator de cultură. La început publică nuvele, poezii și studii istorico-literare. Are colaborarea multor antiortodocși, ca d-nii M. Ralea, M. Sadoveanu, T. Argezi, I. Agârbiceanu, Rădulescu-

Știința în progresul ei și tehnica atot stăpânitoare ce pătrunde și în arta vindecării, leagă omul de materie și întrepune între medic și pacient un element strein și fără viață: *instrumentul*, „care împiedecă între ei orice contact interior și nu trezește vibrarea acelei forțe misterioase, care trece dela suflet la suflet“ și ascunde secretul artei vindecătoare.

Dar medicul intuitiv, medicul cu o chemare sacerdotală pentru această sacră misiune, medicul cu dar vizionar, de-a intra în legătură cu forțele universale ale naturii (*Zweig*), pentru ca să angajeze în misterul vindecării și acțiunea morală, cu puterea ei dătătoare de viață, nu se poate „adapta acestei mecanice perfecționate a medicinei.“

De aceea în locul cercetătorului sec. al XIX-lea, apare omul veacului al XX-lea, care-și dă scama — în năzuința lui de cunoaștere — de insuficiența metodelor pur mecaniste, cari au stăpânit știința aproape un veac, și se îndreaptă din nou spre spiritualitate, pentru a putea pătrunde în marile taine ale firii.

După ce am aprofundat corpul uman până în complexitatea structurii sale, omul de știință simte necesitatea să afle dacă înapoia cauzelor locale ale boalei, nu sunt și altele de ordin superior.

Medicina își prelungește câmpul cercetării sale spre psihologie și morală, probleme în curs de adâncire.

Și această apropiere între științele materiei și știința sufletului, deschide noi perspective în dezvoltarea medicinei. Trecutul își evidențiază din nou urmele adânci săpate în gândirea medicală prezentă.

Secolul nostru, se poate deci considera epoca marilor sinteze, a spiritualizării medicale.

Dar sensul superior al vieții, misterul morții și pacea sufletească pe pământ, eternul uman spre care tindem cu toții, probleme ce nu pot scăpa preocupărilor medicale, numai prin adevărurile credinței și ale religiei, le putem rezolva.

Ne trebuie o forță interioară vie, o puternică intuiție imediată „o psihologie trecută în metafizică, pentru ca spărgând porțile de fier ale celei misterioase din noi înșine, să găsim adevărul adevărilor supreme și eterne“: *Creatorul*.

Moltru. Creatorul ideologiei ortodoxe și a orientării ortodoxe a revistei e un profesor de teologie din București, d-l Nichifor Crainic. Numele acesta îl întâlnim mai întâiu în Nr. 4 al primului an de existență, când scrie poezia „*Odihnă*“:

Pe maldăre de fân și intuneric
Infrânți de oboseală ne-am culcat
Deasupra noastră cerul emiseric
De stele grele 'ncovoiat.
Era coroana unui pom fantastic
Cu rămurișul la pământ plecat
Un somn adânc ne-a afundat în noapte
Prin visul nostru, stelele cădeau
Ca 'n iarbă fructele răscapte.

D-l Crainic începe a scrie eseuri abia din anul al doilea (p. 117—120).

Cred potrivit a cita aci, o definiție foarte ingenioasă a noțiunii *esseu*: „Esseul e de cele mai multe ori o ființă mică și libertină, care ca atare scapă definiției. E aproape singurul absolut pe care și-l permite această faptură relativă. Esseul e o izvodire din nuanțe și aproximații. E o veșnică transgresare de granițe. O permanentă trădare. Un amabil brăconier al vieții spiritului“. (Vasile Băncilă: Despre esseu. „Gândirea“, 1935, an. XIV, p. 184—188).

În 1923 „Gândirea“ se mută la București. În Capitala politică și culturală, noua revistă devine un focar tradiționalist de cultură și literatură ortodoxă. Ideologia gândiristă e compusă din: românism, ortodoxie și tradiționalism.

În interferența spirituală de azi „Gândirea“ aduce articole de orientare culturală și afirmare a ortodoxismului în toate domeniile culturale. Aduce — mai ales în anii ultimi — și numeroase studii teologice.

În 1923 d-l Crainic scrie despre „Ortodoxie și politică“ (an. III, p. 77-83). În același an apare esseul „Parsifal“ (p. 181—186). În acest an apare pentru întâia dată un articol în legătură cu o problemă bisericească actuală: „Cuibul cu barză“ (p. 259—262).

În 1925, d-l Virgil Zaborovschi scrie un esseu foarte substanțial: „Tradiționalism“ (p. 257—261). Arată că romanitatea și creștinismul ortodox sunt elementele tradiționalismului gândirist. Tot în acest an găsim — spre surprinderea noastră — un articol creștin „Biserica vie“ de Tudor Arghezi.

În 1926 (Anul VI, p. 1—5) d-l Crainic are un esseu „A doua neatare“ (în contra criticii tendințioase a d-lui Eugen Lovinescu.)

În 1927, d-l Nae Ionescu scrie „Juxta crucea“ (p. 121—124), iar d-l Petru Marcu are un articol teologic „Drumul libertății interioare“.

D-l Crainic scrie în 1928 un articol „Spiritualitate“.

Colecția din 1929 se deschide cu un articol magistral „Sensul tradiției“ de d-l Crainic (p. 1—11), din care rețin următorul citat din misticul rus Nicolae Berdiaeff:

„Cultura e legată de cult; ea se desvoltă pornind din cultul religios; ea e rezultatul diferențierii și a extensiunii cultului. Cugetarea filiosofică, cunoașterea științifică, arhitectura, pictura, sculptura, muzica, poezia și morala, totul e cuprins în cultul bisericii organic și integral, într-o formă încă nediferențiată. Cultura e legată de cultul strămoșilor și de tradiție. Ea e plină de un simbolism sacru; ea poartă în sine semnele și imaginile unei realități de ordin spiritual“.

Tot în acest an găsim o poezie „Biserica“ de G. Lesnea (p. 51), care are versuri cam supărătoare. De exemplu:

Și în chipul Maicii Domnului s'au scunde
Icoana unui pictor bizantin.

În 1929 apare — spre surprinderea noastră — *Duhovnicul Maici-*

lor de Damian Stănoiu. Un mirean, d-l V. Voiculescu, medic și poet, scrie un esseu teologic „Gânduri în Răsărit“, din care cităm: „Crucea nu e un semn ci cheia ce stă în capul portativului revelației. În această cheie e scrisă și prin ea se descifrează cântarea revelației divine“. Cunoscutul poet creștin al României biblice, d-l Ioan Pilat scrie printre altele poezia „Balcic biblic“:

Pe piatra asta veche, la care vii cadână
Cu vasul de aramă în seară la cișmea
Ședea Samarineanca tăcută la fântână
Așa cum stă de veacuri în Evanghelia mea.

În 1930 Ștefan Mateescu scrie: „Metafizica laică și metafizica sfinților“ (p. 193—197). D-l Paul Sterian scrie: „Emaus Mister Pascal în cinci stări“ (p. 214—223), d-l Mihail Dragomirescu scrie despre: „Puterea Cuvântului lui Isus“ (p. 315—320), iar Erwin Reisner scrie despre „Parabola tânărului bogat și criza de cultură a epocii actuale“ (p. 363—371). În 1930, genialul Lucian Blaga începe a scrie *Eonul dogmatic*.

În 1931 d-l Crainic scrie un esseu despre *Dostoievski*. Tot în acest an apare și Victor Papilian cu diverse nuvele și schițe. În acest an sunt două articole teologice „Stat și cultură“ și „Puncte cardinale“ de d-l Crainic. În 1932 e un singur articol teologic „Sensul teologic al frumosului“.

În 1933 sunt două articole teologice scrise tot de d-l Crainic: „Tineretul și creștinismul“ și „Frumosul și creștinismul“.

În 1934 e un articol teologic: „Titanii ateismului“ de d-l Crainic. În 1935 d-l Crainic scrie despre „Rasă și religie“, un studiu al Păr. D. Stăniloae „Ortodoxie și națiune“, iar Papilian scrie despre „Știință și spiritualism“. Anul 1936 aduce mai multe studii teologice: 1. Vizită la Maglav de d-l Crainic. 2. Incercare despre teofanii de Păr. D. Stăniloae. 3. Spiritualități bipolare de L. Blaga. 4. Perspectiva sofianică de L. Blaga. 5. Duhul Sărbătorii de Vasile Băncilă. 6. Declinul sărbătorii de Vasile Băncilă. 7. Omul eroic de d-l Crainic. 8. Mistificarea Românismului de d-l Crainic. 9. Românism și ortodoxie de Păr. D. Stăniloae.

În 1937, găsim următoarele articole teologice: 1. Iarăși românism și ortodoxie de d-l D. Stăniloae. 2. Ortodoxie și clasicism de d-l Nichifor Crainic. 3. D-l D. Stăniloae: Naționalismul sub aspectul moral. 4. Ortodoxie de d-l Nichifor Crainic. 5. Creștinismul și fascismul de d-l Nichifor Crainic. 6. Sărăcia spirituală a Evreilor de d-l Ilarie Dobridor.

IOSIF E. NAGHIU

— **Librăria Eparhială** din Cluj (Piața Cuza Vodă Nr. 6), fiind aprovizionată cu odoare bisericești (cruci, candelă, odăjdii, prapori etc.) precum și cu toate cele necesare serviciului divin — stă la dispoziția tuturor pentru efectuarea oricărei comenzi, mici sau mari, csri se execută prompt și cu îngrijire, pe lângă cele mai moderate prețuri.

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința de primăvară a preoțimei din protopopiatul Luduș.

În anul acesta conferința de primăvară a preoțimei din protopopiatul Luduș s'a ținut în ziua de 22 Martie a. c. la sediul protopopesc, cu următorul program:

La ora 8 dim. începe mărturisirea preoților. La ora 9 Utrenie urmată de sf. Liturghie, în decursul căreia toți preoții s'au împărțășit cu sf. trup și sângele blândului nostru Mântuitor. A predicat Păr. Gh. Giurgiu-Fărău, despre „Părerea de rău“. Predica a fost temeinic argumentată și frumos expusă.

După serviciul divin a urmat meditația „Sf. Cuminecătură“ de Păr. D. Biji-Deag. Sfinția sa ne-a prezentat și de data aceasta o lucrare bine încheată și frumoasă.

Păr. prot. R. Popa citește mai multe ordine primite de la Sf. Episcopie. Preoții iau în discuție diferite chestiuni de ordin pastoral și administrativ. Din cele mai importante amintesc, că s'a discutat și s'au făcut propuneri asupra: cimitirelor, numărului preoților, pregătirii premilitare și cercurilor religioase.

I. Înfrumșetarea cimitirelor. Pentru ca să putem schimba înfățișarea urâtă de azi a cimitirelor și pentru ca să ajungem ca în fiecare parohie cimitirul să devină un frumos „parc al morților“ este absolută nevoie; ca:

1. Să se intensifice și să se stăruie prin predici temeinic argumentate și convingătoare „cultul morților“.

2. **Sămbăta lui Lazar** să fie declarată oficial de „ziua morților“. În această zi toate mormintele să fie ridicate și sămănate cu flori iar crucile reparate; să se facă procesiune în cimitir.

3. Preotul împreună cu comitele parohiale să întocmească pentru fiecare an, un plan bine chibzuit de îmbunătățire și înfrumșetare a cimitirelor din cari să nu lipsească buna îngrijire a drumurilor, cărărușelor, ordinea mormintelor etc.

4. Credincioșii să fie sfătuiți și obligați ca odată cu înmormântarea să se pună și cruce la mormânt, pentruca astfel să nu mai avem nici un mormânt fără cruce.

5. Cimitirele să fie închise cu gard, fie din scânduri, fie cu gard viu, iar șanțurile adânci din jurul lor să nu lipsească, fiind necesare pentru apărarea cimitirului de apă, a gardului de vite etc.

6. Pe margine și pe cărărușe să se planteze, brazi, tei și alți arbuști de ornament cari să dea cimitirului un aspect plăcut.

7. Unde parohiile nu sunt avizate la arenda cimitirului acolo cimitirele să nu se mai arendeze ci să se dea în folosință unui om a nume angajat, cu obligația ca în schimbul uzufructului din cimitir să facă anumite lucrări de înfrumșetare a cimitirelor.

8. Bisericile cari încă nu au preluat cimitirele comunale să ia contact cu Primăriile ca să le predea în folosința Bisericii.

II. Numirea preoților. Să se facă de Sf. Episcopie ori de câte ori va cere majoritatea credincioșilor din parohia vacantă. Și de ce? Pentru că azi sistemul alegerilor în multe locuri s'a compromis. Ce nu promise candidatul numai ca să reușească? Totul. Dar corupția și mituirile nepermise? Iar după alegere nu se poate ține de acestea promisiuni. Urmările: Preotul este tot timpul cât va sta în acea parohie lipsit de demnitate, autoritate și respect. Și apoi cine cunoaște mai bine candidatul? Sf. Episcopie împreună cu D-nii prof. dela Academia teologică și protopopul unde a servit înainte, sau credincioșii cari atunci îl văd pentru prima dată? Dar situația preoților meritosi din parohii slabe, cum se va putea schimba prin mutare, dacă nu vreau să se preteze la fâgădueli și momeli? În astfel de cazuri ca recompensă și stimulent să se poată numi direct de Sf. Episcopie.

III. Pregătirea premilitară. Preotul să ia parte activă prin predici și conferințe la conducerea acestei instituții, ca unul ce are chemarea de a fi regulatorul moralului și de a ajuta oțelirea sufletească a tinerilor premilitari.

IV. Cercurile religioase. În parohiile unde să simte nevoia, cercurile religioase să se întrunească de două ori pe an, din care odată neapărat să se țină în Postul mare.

Pr. IOAN VELȚAN-Chinciș.

INFORMAȚIUNI

TUTUROR cititorilor, colaboratorilor și prietenilor noștri le facem cele mai bune urări creștinești și românești, de marele praznic al învierii Domnului.

Vizitele regale prin țară. M. Sa Regele Carol II-lea a hotărât să se informeze personal, de modul cum merge gospodăria Țării în era nouă înăugurată după desființarea partidelor politice. Astfel a fost întâi la Craiova, unde a constatat mari nereguli sub guvernele de partid, iar Miercurea trecută a vizitat înopinat prefecturile și primăriile din Oradea și Cluj.

Pretutindeni a cerut lămuriri asupra aplicării bugetelor, a mersului administrației și nevoilor obștești, dând îndrumări de o competență desăvârșită, ce-au uimit adânc pe capii autorităților.

Aceste auguste inspecții de orientare și control, dau un admirabil impuls slujitorilor țării de a restabili cinstea, ordinea și dreptatea în noua viață a Statului.

Ziua morților. Potrivit hotărârii luate de către Ierarhii Bisericii noastre, Sămbăta trecută s'a serbat pentru întâia oară la Cluj și în toată eparhia, pomenirea morților. La ora 6^{1/2} p. m., a pornit dela Catedrală procesiunea având în frunte clerul în odăjdii, cu crucea și praporii, muzica militară, corul teologilor, urmați de elevi și eleve în costume naționale și străjerești dela diferite școli din Cluj însoțiți de profesorii lor, studenții Academiei teologice, doamne, domni și popor. Procesiunea a trecut prin Piața Cuza Vodă și Ștefan cel mare, strada I. C. Brătianu, strada Universității, strada Avram Iancu și a intrat în cimitir, unde în fața mormintelor era ridicată o imponentă estradă iluminată. Aici s'a săvârșit slujba parastasului, cu citirea pomelnicilor, de către P. C. preoți Dr. Seb. Stanca și L. Curea consilieri eparhiali, N. Vasiliu prot., I. Goron, C. Medrea, A. Mușat, Fl. Mureșianu preoți, V. Bogdan, An. Scurtu și S. Suci diaconi. Răspunsurile funebre le-a dat corul teologilor condus de dl V. Petrașcu.

Păr. prot. VasIU a rostit o scurtă și vibrantă predică despre importanța cinstirii morților și obligația românească pentru toți de a o face aceasta de-acum înainte în Sâmbăta lui Lazăr, iar nu la 1 Noembrie de-avalma cu minoritarii catolici, reformați, ovari, sectanți etc. De altfel poporul nostru n'a primit acest obicei străin. Românii dela orașe sunt datori să respecte și ei această frumoasă datină ortodoxă.

După terminarea slujbei, credincioșii au aprins lumânări la mormintele celor scumpi lor.

Sfințirea capelei episcopale din Sighet. În Duminica Florilor a avut loc în Sighet sfințirea capelei episcopale. Actul religios l-a săvârșit P. S. Episcop Dr. Partenie Ciopron al Armatei înconjurat de un mare sobor de preoți. Au luat parte toate autoritățile județului, intelectuali și popor din noua eparhie a Maramurășului. Capela provizorie — până la zidirea noii Catedrale — este instalată într-o sală mare a fostului palat cultural, trecut în proprietatea Episcopiei noastre.

În aceeași zi s'a desfășurat și solemnitatea jurământului recruților, prezidată tot de P. S. Episcop Partenie.

Eforia mănăstirilor înzestrate. Miercuri, 13 I. c. s'au întrunit, în palatul Patriarhiei, membrii Eforiei mănăstirilor Neamțu, sub președinția I. P. S. Patriarh Miron, președintele consiliului de miniștri.

Au participat: P. S. S. episcop Nicolae Colan, ministrul cultelor, d-l Gh. Ionescu-Sisești, ministrul domeniilor și d-l inspector general Petre Roșianu, secretarul Eforiei.

S'au rezolvat lucrări curente, între care aprobarea bugetului pe anul în curs, în sumă de 16 milioane lei.

S'au discutat normele noi de dat pentru buna gospodărire a averii acestei mănăstiri.

S'a procedat apoi la constituirea Eforiei mănăstirilor înzestrate, cu aceeași componență.

Referent a fost desemnat d-l inspector general Petre Roșianu, secretar pr. C. Dron și consilier tehnic d-l director D. Grozescu, din ministerul agriculturii.

S'au fixat normele de funcționare a Eforiei, care se ocupă cu: controlul, supravegherea și îndrumarea tuturor mănăstirilor înzestrate, în număr de circa 100 mănăstiri, cu un total de 18.800 ha. pădure și 600 h. terenuri arabile, iazuri, fânețe, ș. a.

F.O.R. Reghin la sate. Incepând cu postul mare și sfânt, conducerea F.O.R. din Reghin a organizat în fiecare sat serate religioase, cu denii, cântări religioase, declamări și disertațiuni morale. La sfârșitul programului s'a rulat, în fiecare seară, filmul Viața lui Iisus. Lumea satelor ocupase sfintele Biserici până la ultima palmă de loc, copii mici și bătrâni vârstnici deopotrivă se trudesc să fie de față la aceste programe religioase, cari au intrat de-a binelea în tradiția vieții locale.

Astfel au fost până acum cercetate parohiile: Stânceni, Lunca-Bradului, Răstolița, Deda, Bistra, Dumbrava, Petriș, Filea, Aluniș, Idicel pădure, Idicel sat, Ibănești pădure, Hodac, Coșna, Jabeșița, Debrin. Urmează să fie cercetate și restul parohiilor până la sfințirea Paștii. Prețutindeni fiind de față distinsul preș. F.O.R. Dr. E. Nicoară și păr. prot. I. Maloș. Lumea a fost îndemnată la post și rugăciune, la mărturisire și sfânta împărtășanie. Roadele acestei intense munci nu întârzie să se constate zi de zi.

Cum se vor acorda împrumuturile de Casa Clerului. Consiliul a fixat următoarele norme:

1. Totalul împrumuturilor pe termen lung nu va depăși cota de 30 la sută din disponibilul casei. Aceste împrumuturi se acordă dându-se totdeauna preferință celor pe termen scurt.

2. Maximum împrumutului ce se poate acorda, va fi de 20 ori salariului lunar al solicitantului pentru cei cu vechime de 5 ani ca membri ai casei, și de 15 ori salariul lunar pentru cei cu vechime mai mică.

3. Reținerile totale asupra salariilor să nu depășească $\frac{1}{2}$ din salariu la împrumutul pe termen scurt și de $\frac{1}{3}$ la cele lungi.

4. Împrumuturile lungi mai mari de 100.000 Lei, se vor aproba numai de Consiliul de administrație după prealabilul studiu și aviz al comitetului de direcție.

5. Membrii Casei nestabili în funcțiune sau cari nu sunt plățiți din bugetul Statului, pot obține împrumuturi în cadrul legii și al acestor dispozițiuni, cu girul unor membri ai Casei, plățiți din bugetul Statului.

Se rup relațiile dintre Germania și Vatican? Relațiile dintre național-socialiști și catolici devin tot mai încordate în Germania. Este probabil că național-socialiștii vor porni o campanie intensă imediat după întoarcerea d-lui Hitler din Roma, pentru ruperea relațiilor între catolicii germani și Sf. Scaun. Cercurile național-socialiste sunt foarte enervate de atitudinea episcopilor catolici din Reich, cari nu au făcut nici un apel către populație îndemnându-o să voteze pentru plebiscit.

Se arată că este foarte probabil să se ofere mari avantajii Bisericii catolice din Germania dacă va rupe legăturile cu Sf. Scaun și va deveni biserică națională. Din contră, dacă conducătorii Bisericii catolice din Reich vor refuza sugestia, național-socialiștii îi vor amenința cu anularea tuturor avantajilor acordate, inclusiv subvențiile de stat.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 2737/1938.

Ordin circular.

Se comunică tuturor oficiilor noastre protopopești și parohiale că în urma l. Decret Regal Nr. 1066 publicat în Monitorul Oficial 52 din 4 Martie 1938 s'a decretat următoarea procedură în cauzele disciplinare bisericesti:

„1. Servitorii bisericesti de orice grad și categorie, cum și funcționarii, clerici sau mireni, din administrația bisericască centrală, cei dela centrele eparhiale și cei din serviciile exterioare, care se vor face vinovați de abateri și delict, prevăzute și pedepsite de legi, regulamente și canoane, vor fi disciplinați de chiriarhul respectiv — Episcop, Mitropolit sau Patriarh — pe baza unei anchete făcută de un organ al său, delegat, pentru fiecare caz în parte, care:

a) Pentru servitorii bisericesti: preoți, diaconi, monahi, cântăreți, paraciseri, poate fi protopopul, revizorul bisericesc, exarhul mănăstirilor, un membru al Consistoriilor spirituale, un membru cleric al Consiliului eparhial sau al Consiliului Central Bisericesc și al Eforiei Bisericii;

b) pentru funcționarii, clerici sau mireni din administrația bisericască, un funcționar, cleric sau mirean, de grad superior sau cel puțin egal cu al funcționarului anchetat.

2. În baza principiului: „audiat et altera pars“, se va asculta învinuitul la protocol, asupra celor ce are de spus în descărcare față de acuzațiunile, ce i se aduc, și i se va consemna declarația în procesul verbal de anchetă, având dreptul să depune anchetatorului și un memoriu scris sprijinit pe actele necesare. Se vor asculta martorii ambelor părți până la deplina elucidare a vinovăției sau nevinovăției celui acuzat.

3. Încheindu-se dosarul, delegatul va întocmi raportul său asupra rezultatului anchetei și îl va înainta urgent la Consiliul eparhial, secția bisericască, sau la Consiliul Central Bisericesc, după cum va fi cazul.

4. În cel mult 3 zile referenții respectivi vor prezenta Chiriarhului cu referat rezultatul anchetei dându-și avizul asupra culpabilității sau neculpabilității celui acuzat cum și asupra pedepsei; iar Chiriarhul va hotărî și va pronunța sentința.

5. Pedepsele, ce se vor aplica, sunt cele enumerate sub art. 4 din regulamentul de procedură a instanțelor disciplinare și judecătorești ale Bisericii ortodoxe române, la art. 51 din Legea pentru statutul funcționarilor publici și la art. 92 din regulamentul acestei legi.

Ordinea, în care pedepsele disciplinare sunt enumerate la aceste articole, nu indică ordinea, în care ele trebuie aplicate. Pedepsele se aplică după gravitatea cazului.

6. În cazuri de abateri mai puțin grave, susceptibile de una din pedepsele enumerate sub art. 4, paragraful I, lit. a—h inclusiv din regulamentul disciplinar și sub art. 92 Nr. 1—4 inclusiv din regulamentul Legii pentru statutul funcționarilor publici, Chiriarhul va hotărî, și direct, fără alt aviz, și va pronunța sentința după gravitatea cazurilor pe baza referatelor Consiliului eparhial sau Consiliului Central Bisericesc; iar pentru delictul mai grave, care atrag una din pedepsele enumerate sub art. 4, paragraf I, lit. i) și paragraf II lit. a) b) c) din regulamentul Legii pentru statutul funcționarilor publici, Chiriarhul va trimite dosarul unuia din membrii Consistoriilor spirituale spre a examina amănunțit actele aflate în dosarul anchetei pentru o cât mai deplină clarificare a chestiunii și a stabili pe baza concluziunilor trase din evidența faptelor vinovăția sau nevinovăția celui acuzat, dându-și avizul asupra pedepsei; iar Chiriarhul după gravitatea cazurilor va hotărî și va pronunța sentința.

7. Timpul, cât este exclus funcționarul din serviciu sau este lăsat în disponibilitate, nu contează la vechime.

Funcționarul pedepsit cu disponibilitatea nu poate fi reprimat decât după doi ani dela data lăsării în disponibilitate și în clasa cea mai de jos a gradului, ce a avut.

Funcționarul pedepsit cu destituirea nu va mai putea ocupa niciodată vre-o funcțiune publică.

8. Cei cari s'ar crede nedreptățiți de sentința Episcopului pot face întâmpinare, în timp de 5 zile, la l. P. Sfinția Sa Patriarhul, care, cu organele sale centrale, examinează cazul și hotărăște definitiv.

Cluj, la 2 Aprilie 1938.

Consiliul eparhial.

Oficiul parohial ortodox român Frata.

Nr. 67—1938, (18) 1—1

Publicație de licitație.

Consiliul parohial ortodox român din Frata, jud. Cluj dă în întreprin-

dere pe cale de licitație publică, *pic-tarea bisericii noi*, conform planului și devizului aprobat de Veneratul Consiliu Eparhial sub Nr. 2148/1938, și invită pe cei interesați, cari doresc să execute această lucrare, să-și înainteze ofertele în scris, închise și sigilate oficiului parohial până la data de 1 Mai 1938.

Licitația se va ține în aceeași zi (1 Mai 1938) ora 2 p. m., la cancelaria oficiului parohial ortodox român din localitate.

Concurenții vor depune o garanție de 10% din prețul devizului, în numerar, hârtii de valoare, libele de bancă acceptabile s'au imobil liber de sarcini.

Planul și devizul precum și condițiunile speciale de executare se pot vedea zilnic la oficiul parohial ort. român din Frata.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința pictura bisericii, fără considerare la prețuri și condiții, aceluia dintre ofertanți care prezenta mai multă garanță și soliditate.

Epitropia nu suportă spesele de participare la licitație.

În cazul când prima licitație nu se va putea ține din lipsă de concurenți s'au din alte motive, atunci licitația se va ține din nou, la data de 8 Mai 1938, la aceeași oră și în aceleași condițiuni, când se va putea da și din mână liberă.

Frata, la 3 Aprilie 1938.

Preot: Mircea Tomuș. Secretar: Zaharie Zehan.

Văzut: I. Murășian, protopop.

Oficiul parohial ort. rom. Năsăud

No. 91/1938 (19) 1—1

Publicație de licitație

Consiliul parohial ort. rom. din Năsăud, jud. Năsăud, dă în întreprindere prin licitație publică *edificarea bisericii în roșu* conform planului și devizului aprobat de Ven. Cons. Ep. din Cluj cu No. 4696/1932 și revizuit de același cons. eparh. sub Nr. 3155—1938 la suma de cca. 1.500.000 lei și invită pe cei interesați să-și înainteze Consiliului parohial oferte închise și sigilate până la 14 Mai a. c.

Licitația se va ține în aceeași zi (14 Mai 1938) orele 3 p. m., în biroul oficiului parohial din loc.

Parohia dă tot materialul necesar pe șantier, dând în antrepriză numai manopera.

Concurenții vor depune o garanță în numerar sau hârtii de valoare, de 10% din prețul devizului.

Planul și devizul, precum și condițiile speciale de executare a lucrării se pot vedea zilnic la Oficiul parohial ort. rom. Năsăud, str. Grănicerilor No. 6.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința edificarea bisericii aceluia dintre concurenți care va prezenta mai multă garanță, fără considerare la prețuri și condiții.

Epitropia parohială nu suportă cheltuieli de participare la licitație.

Neputându-se ține licitația la data fixată, se va ține din nou la data de 26 Mai, la aceeași oră și în aceleași condițiuni.

Năsăud, la 10 Aprilie 1938.

Pr. Ioan Bunea Octavian Berinder
paroh epitrop I

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.